

ВИДАВНИЧИЙ ДІМ

Генеза

Й. Ривкінд
Т. Лисенко
Л. Чернікова
В. Шакотько

НОВА УКРАЇНЬКА
ШКОЛА

ІНФОРМАТИКА

Робочий зошит

- 50 уроків
- Практичні роботи
- Підсумкове оцінювання

5

КЛАС

До підручника
«Інформатика. 5 клас»
(Й. Ривкінд, Т. Лисенко,
Л. Чернікова, В. Шакотько)

УДК 004(075.3)

I-74

Й. Ривкінд, Т. Лисенко, Л. Чернікова, В. Шакотько

ІНФОРМАТИКА

Робочий зошит

Навчальний посібник для 5 класу закладів загальної середньої освіти

Схвалено для використання в освітньому процесі

(гриф за посиланням:

<https://geneza.ua/dodatkovyi-materiali/normativna-baza-listi-pro-nadannya-grifa>)

Київ

Видавничий дім «Генеза»

2022

Відповідно до модельної навчальної програми «Інформатика. 5–6 класи»
(авт.: Ривкінд Й.Я., Лисенко Т.І., Чернікова Л.А., Шакотько В.В.)

I-74 **Інформатика** : робочий зошит : навч. посіб. для
5-го кл. закл. заг. серед. освіти / Й. Ривкінд [та ін.]. —
Київ : Вид. дім Генеза, 2022. — 112 с. : іл.
ISBN 978-966-11-1310-6.

Робочий зошит містить різноманітні завдання, спрямовані на краще засвоєння учнями навчального матеріалу з інформатики 5 класу і набуття ними як предметних, так і ключових компетентностей. Крім того, до уроків наведено запитання для рефлексії учнів. Вони мають на меті визначити, наскільки після вивчення навчального матеріалу справдилися сподівання учнів/учениць, а також яких результатів відповідно до Державного стандарту, з точки зору учня/учениці, він/вона досягли.

УДК 004(075.3)

ISBN 978-966-11-1310-6

© Ривкінд Й.Я., Лисенко Т.І.,
Чернікова Л.А., Шакотько В.В.,
2022
© Видавничий дім «Генеза»,
оригінал-макет, 2022

НЕ ДЛЯ ПРОДАЖУ!

Навчальне видання

РИВКІНД Йосиф Якович
ЛИСЕНКО Тетяна Іванівна
ЧЕРНІКОВА Людмила Антонівна
ШАКОТЬКО Віктор Васильович

ІНФОРМАТИКА

Робочий зошит

Навчальний посібник для 5 класу
закладів загальної середньої освіти

Схвалено для використання в освітньому процесі

Відповідальна за випуск *Наталія Сергеева*
Редактор *Наталія Дашко*
Обкладинка *Василя Марущинця*
Макет, ілюстрації *Василя Марущинця*
Комп'ютерна верстка *Юрія Лебедева*
Коректор *Інна Борік*

У навчальному посібнику використано малюнки та фото з відкритих джерел інтернету: vecteezy.com, depositphotos.com як ілюстрації у виданні навчального характеру відповідно до законодавства України про авторське право і суміжні права.

Формат 84×108/16.
Ум. друк. арк. 11,76. Обл.-вид. арк. 10,58.
Тираж 10 020 пр. Вид. № 2301.
Зам. № 12577.

Видавничий дім «Генеза», вул. Тимошенка, 2-л, м. Київ, 04212.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи серія ДК № 7593 від 08.02.2022.

Виготовлено на ТОВ «Поліпрінт», вул. Лугова, 1-а, м. Київ, 04073.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи серія ДК № 1250 від 27.02.2003.

Розділ 1. ІНФОРМАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ ТА СИСТЕМИ

УРОК 1. Об'єкти, їх властивості, значення властивостей об'єкта

1^о. Упишіть пропущені слова:

- а) Тіла та явища — це _____. Все, що нас оточує, — це _____.
- б) Кожний об'єкт має _____. _____ — це відомості про об'єкт, за якими його можна описати та відрізнити від інших об'єктів.
- в) Кожна властивість об'єкта має певне _____.

2^о. Наведіть приклади трьох властивостей для таких об'єктів:

- а) Олівець — _____
- б) Полуниця — _____
- в) Ріст дерев — _____
- г) Комп'ютер — _____
- д) Човен — _____
- е) Дощ — _____

3^о. За набором властивостей спробуйте визначити назву об'єкта:

- а) Діаметр, для якої гри призначений, вартість, колір, матеріал:
- _____

- б) Час початку, тривалість, кількість опадів, температура опадів, грозовий чи ні: _____

4^о. Установіть відповідність між об'єктами та їх властивостями.

Об'єкт	
1	Фото
2	Кішка
3	Будинок
4	Гарбуз
5	Снігопад

Властивість	
А	Товщина шару опадів
Б	Маса
В	Колір хутра
Г	Площа приміщень
Д	Якість зображення

Відповідність: 1 — ____, 2 — ____, 3 — ____, 4 — ____, 5 — ____.

5°. Упишіть пропущені слова.

У результаті дій над об'єктами можуть змінюватись _____ об'єкта.

6°. Укажіть, які дії потрібно здійснити для того, щоб:

а) змінилося місце розташування м'яча на футбольному полі.

Дія _____

б) змінився колір огорожі біля будинку.

Дія _____

в) змінилася висота яблуни. Дія _____

г) комп'ютер став готовим до використання.

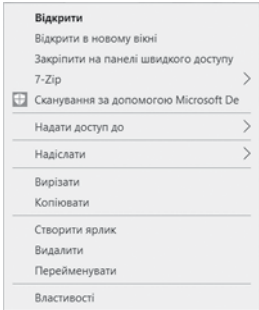
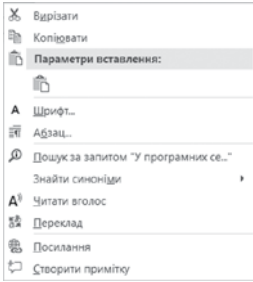
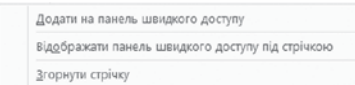
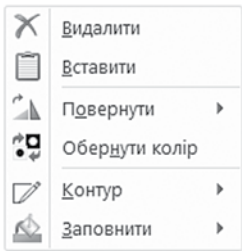
Дія _____

д) завдання з підручника з інформатики стало відомим учневі.

Дія _____

7*. Установіть відповідність між зображенням об'єкта та контекстним меню.

1	2	3	4
		<p>У програмних середовищах для змінення значення певних властивостей об'єктів, як правило, потрібно послідовно виконати кілька дій. Тобто необхідно виконати певний алгоритм.</p>	

А	Б	В	Г
			

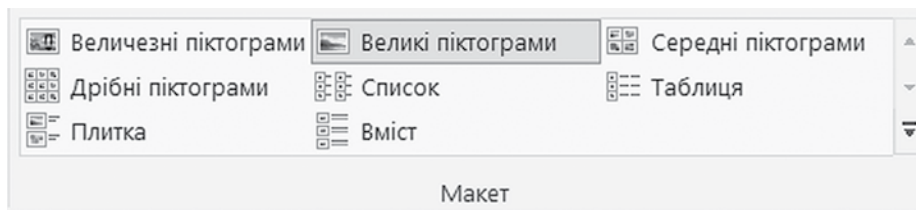
Відповідність: 1 – ____, 2 – ____, 3 – ____, 4 – ____.

8*. Наведено приклади об'єктів графічного редактора до і після їх змінення. Укажіть, значення якої властивості змінилося, та послідовність дій, які слід виконати, щоб змінити значення цієї властивості.

№	Об'єкт		Назва властивості	Послідовність дій для змінення значення властивості
	До дій	Після дій		
1				
2				
3				
4				

9. Розгляньте ситуації та запишіть власну думку стосовно того, що відбудеться після того, як:

- а) користувач підвів вказівник до кнопки **Великі піктограми** вкладки **Вигляд вікна Провідника** і клацнув ліву кнопку миші

- б) пакетик із чаєм поклали в склянку з гарячою водою _____

Підбиваємо підсумки

Упишіть відповіді на запитання:

Що нового я дізнався/дізналась? _____

Про що хочу дізнатися більше? _____

Що я не зрозумів/не зрозуміла? _____

Що я буду використовувати? _____

Оцініть свої досягнення, поясніть свої результати:

Очікувані результати навчання	Самооцінка
Я можу навести приклади об'єктів, якими я оперую вдома та в школі	
Я можу навести приклади «явищ» і «тіл»	
Я можу навести приклади властивостей певних об'єктів, які мені траплялися під час навчання чи в побуті	
Я можу навести приклади властивостей природних явищ	
Я можу навести приклади значень властивостей певних об'єктів, які мені траплялися під час навчання чи в побуті	
Я можу визначити, за якими значеннями властивостей я буду обирати певні об'єкти для свого навчання або ігор	
Я можу пояснити, чому я зробив вибір на користь того чи іншого об'єкта	

УРОК 2. Повідомлення, інформація. Дані. Інформаційні процеси

1^о. Упишіть пропущені слова:

- Повідомлення містять _____ про різноманітні предмети, процеси та явища.
- Людина отримує повідомлення з навколишнього світу, використовуючи _____.
- Комбінованими** називають повідомлення, які містять _____.
- _____ — це результат сприйняття й опрацювання людиною повідомлень з навколишнього світу.

2°. Установіть відповідність між малюнком і видом повідомлення залежно від сприйняття його людиною.

1	2	3	4	5
Звукове	Візуальне	Тактильне	Смакове	Нюхове

А	Б	В	Г	Д
				

Відповідність: 1 – ____, 2 – ____, 3 – ____, 4 – ____, 5 – ____.

3°. Запишіть, повідомлення яких видів буде сприймати людина під час визначення значень властивостей яблука (див. мал.).

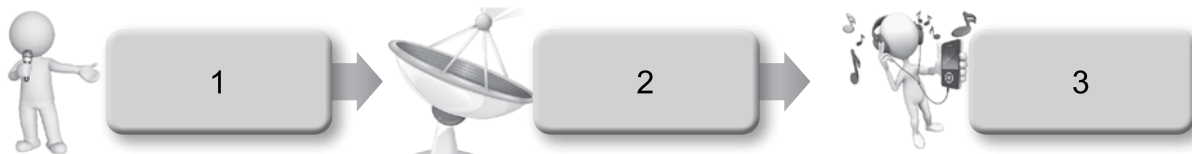

4°. Позначте правильні продовження речення.

На те, яку інформацію отримає конкретна людина, впливають...

- Особливості органів чуття людини
- Дата підключення до мережі Інтернет
- Рівень знань або досвіду людини з теми
- Спосіб отримання повідомлень
- Особливості мислення людини
- Час створення повідомлень

5°. Укажіть назви об'єктів у схемі передавання повідомлень.

1. _____
2. _____
3. _____

6°. Укажіть процеси, які належать до інформаційних.

☐ Передавання повідомлень	☐ Покращення повідомлень
☐ Затримка повідомлень	☐ Узгодження повідомлень
☐ Зберігання повідомлень	☐ Опрацювання повідомлень

7°. Позначте носії повідомлень.

☐ Аркуш паперу	☐ Світлофор	☐ Телевізор
☐ Монітор	☐ Магнітний диск	☐ Глиняна табличка
☐ Флешкарта	☐ Оптичний диск	
☐ Принтер	☐ Кіноплівка	

8°. Наведіть три приклади опрацювання повідомлень людиною.

9°. Наведіть три приклади опрацювання повідомлень технічними пристроями.

Підбиваємо підсумки

Упишіть відповіді на запитання:

Що нового я дізнався/дізналась? _____

Про що хочу дізнатися більше? _____

Що я не зрозумів/не зрозуміла? _____

Що я буду використовувати? _____

Оцініть свої досягнення, поясніть свої результати:

Очікувані результати навчання	Самооцінка
Я розумію різницю між поняттями «повідомлення» та «інформація»	
Я розумію різницю між поняттями «повідомлення» та «дані»	

Очікувані результати навчання	Самооцінка
Я можу навести приклади інформаційних процесів, які реалізуються під час навчання	
Я можу навести приклади інформаційних процесів, які реалізуються в побуті	
Я використовую комп'ютер для здійснення різних інформаційних процесів	
Я можу визначити, які дані потрібні мені для розв'язування тих чи інших задач, умію їх знаходити, використовуючи різні пристрої	
Я можу пояснити, які інформаційні процеси відбуваються під час розв'язування навчальних задач, з якими я стикаюся, навчаючись у 5-му класі	

УРОК 3. Інформаційні системи. Інформаційні технології. Роль інформаційних технологій у житті сучасної людини

1^о. Упишіть пропущені слова:

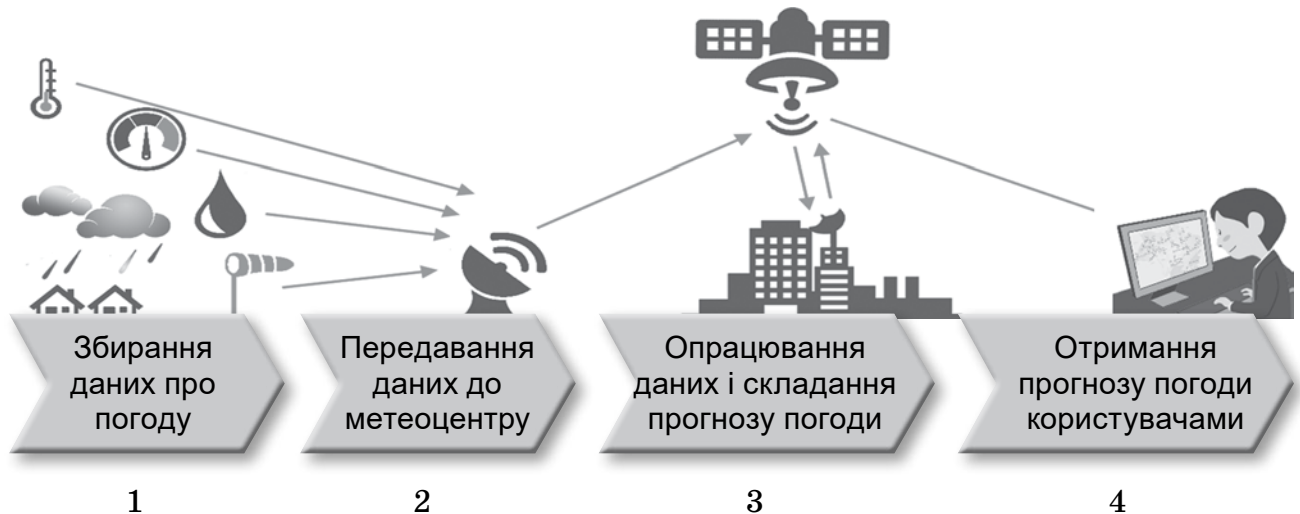
- а) Системи, які забезпечують здійснення _____, називають _____.
- б) Основними складовими комп'ютеризованих інформаційних систем є _____, що використовуються для передавання, зберігання та опрацювання повідомлень, і _____, за вказівками яких здійснюються всі названі інформаційні процеси.

2^о. Визначте, що з наведеного нижче є інформаційними системами і обґрунтуйте свою думку:

- а) монітор персонального комп'ютера (*так/ні*) _____
Чому? _____
- б) редакція газети (*так/ні*) _____
Чому? _____

3*. За малюнком (див. на с. 8) опишіть роботу інформаційної системи прогнозування погоди. Визначте інформаційні технології, які використовуються в її роботі.

Опис ІС: _____
_____
_____

Перелік інформаційних технологій:

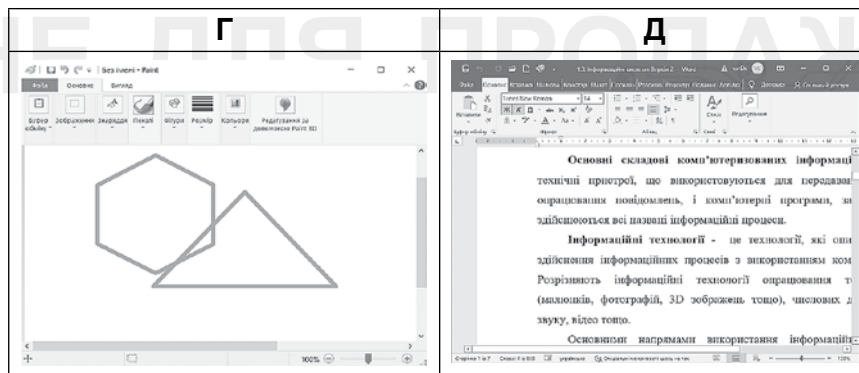
1. _____
2. _____
3. _____
4. _____

4. Установіть відповідність між назвами інформаційних технологій і знінками екрана програм, які реалізують відповідні технології.

Назва інформаційної технології				
1	2	3	4	5
Опрацювання текстів	Опрацювання графічних зображень	Опрацювання числових даних	Опрацювання презентацій	Опрацювання комп'ютерних мереж

Знімок екрана (скріншот) програми

А	Б	В

Відповідність: 1 - ____, 2 - ____, 3 - ____, 4 - ____, 5 - ____.

5*. Назвіть інформаційні технології, які використовуються в таких сферах людської діяльності:

Сфера людської діяльності	Інформаційні технології
Наукові дослідження	
Освіта	
Створення кіно	
Створення прозових творів	
Спорт	
Реклама	
Торгівля	
Виробництво автомобілів	

6*. Позначте інформаційні технології, що можуть, на вашу думку, бути використані в роботі людей певних професій.

Професія	Інформаційні технології				
	Опрацювання текстів	Комп'ютерні обчислення	Комп'ютерні мережі	Комп'ютерне моделювання	Опрацювання відео
Лікар	☐	☐	☐	☐	☐
Касир	☐	☐	☐	☐	☐
Кореспондент	☐	☐	☐	☐	☐
Мультиплікатор	☐	☐	☐	☐	☐
Спортсмен	☐	☐	☐	☐	☐
Учитель	☐	☐	☐	☐	☐
Програміст	☐	☐	☐	☐	☐

Підбиваємо підсумки

Упишіть відповіді на запитання:

Що нового я дізнався/дізналась? _____

Про що хочу дізнатися більше? _____

Що я не зрозумів/не зрозуміла? _____

Що я буду використовувати? _____

Оцініть свої досягнення, поясніть свої результати:

Очікувані результати навчання	Самооцінка
Я можу пояснити що таке «інформаційна система»	
Я розумію різницю між технічними пристроями інформаційної системи та комп'ютерними програмами	
Я можу навести приклади інформаційних систем, з якими я стикаюся під час навчання або в побуті	
Я можу навести приклади інформаційних технологій, з якими пов'язані професії моїх знайомих	
Я можу навести приклади програмного забезпечення (комп'ютерних програм), які реалізують певні інформаційні технології (опрацювання текстів, зображень, презентацій, здійснення обчислень тощо)	
Я розумію значення інформаційних технологій в житті сучасної людини	
Я розумію необхідність безпечного використання інформаційних технологій під час навчання	
Я цікавлюсь розвитком інформаційних технологій і новими можливостями їх використання для навчання та домашніх потреб	

УРОК 4. Комп'ютер як інформаційна система. Персональний комп'ютер

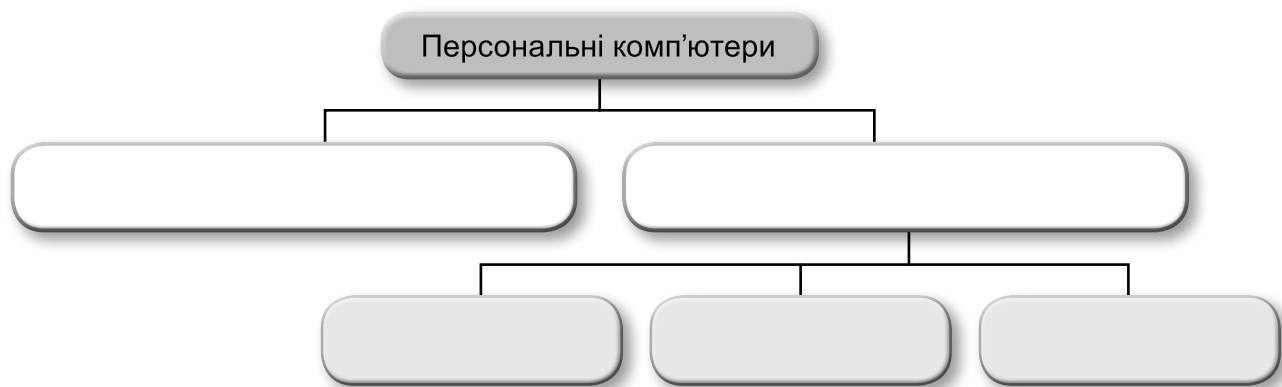
1^о. Упишіть пропущені слова:

- Комп'ютер разом з людьми, що забезпечують його роботу, є сучасною _____.
- _____ комп'ютери є складовими частинами пральних машин, літаків, автомобілів, телевізійних систем, роботів.

2°. Укажіть сучасні пристрої, машини, обладнання, у які вбудовуються комп'ютери.

Пристрій, машина, обладнання	Для чого потрібен комп'ютер у цьому пристрої

3°. Доповніть схему класифікації персональних комп'ютерів, використавши слова для підказки.

Слова для вставлення: стаціонарні, ноутбук, смартфон, портативні (мобільні), планшетний ПК.

4°. Підпишіть види портативних (мобільних) комп'ютерів:

а) _____

б) _____

в) _____

5°. Допишіть пропущені слова.

а) _____ комп'ютери є складовими частинами пральних машин, літаків, автомобілів, телевізійних систем, роботів.

б) Переміщення пальця по поверхні чутливого до дотиків _____ тачпеда приводить до переміщення _____ на екрані _____.

6*. Установіть відповідність між видом портативного комп'ютера та описом його призначення та властивостей.

Вид портативного комп'ютера		
1	2	3
Ноутбук	Планшетний комп'ютер	Смартфон

Призначення та властивості		
А	Б	В
Для перегляду відеофільмів, прослуховування аудіозаписів, читання електронних книжок тощо. Для введення даних використовується чутлива до дотиків поверхня екрана	Для забезпечення мобільного зв'язку, а також для виконання операцій опрацювання, передавання і зберігання даних з використанням Інтернету	Для використання користувачами, які часто змінюють робоче місце

Відповідність: 1 – ____, 2 – ____, 3 – ____.

7*. Укажіть, для яких цілей можуть використовуватися персональні комп'ютери різними користувачами:

Користувач	Мета використання
Бібліотекар	
Лікар	
_____	
_____	

8*. Які пристрої, що траплялися вам у побуті, мають вбудовані комп'ютери? Обґрунтуйте вашу думку.

Назва пристрою	Які операції виконує автоматично	Чому ви вважаєте, що цей пристрій має вбудований комп'ютер

Підбиваємо підсумки

Упишіть відповіді на запитання:

Що нового я дізнався/дізналась? _____

Про що хочу дізнатися більше? _____

Що я не зрозумів/не зрозуміла? _____

Що я буду використовувати? _____

Оцініть свої досягнення, поясніть свої результати:

Очікувані результати навчання	Самооцінка
Я можу пояснити, для чого призначений комп'ютер	
Я можу пояснити, чому певні види комп'ютерів називають персональними	
Я можу навести приклади використання стаціонарних персональних комп'ютерів	
Я можу навести приклади використання смартфонів у навчанні	
Я розумію відмінності у виконанні операцій над об'єктами під час роботи зі стаціонарними персональними комп'ютерами, з ноутбуками та з планшетними ПК (смартфонами)	
Я використовую різні види персональних комп'ютерів для навчання та для вирішення побутових проблем	
Я можу визначити, до якого типу персональних комп'ютерів належить той чи інший комп'ютер	
Я можу порадити своїм друзям/подругам, який краще обрати комп'ютер залежно від завдань, що будуть вирішуватися з його використанням	

УРОК 5. Складові комп'ютерів та їх призначення

1^о. Упишіть пропущені слова.

Виділяють пристрої введення _____ (клавіатура), _____ (сканер, фотокамера, графічний планшет), _____ (мікрофон), _____ (відеокамера, вебкамера) даних.

2●. Укажіть, для чого використовують зазначені пристрої введення даних.

Пристрій	Для чого використовується
Геймпед	
Мультимедійна (електронна) дошка	
Сенсорний екран	
Вебкамера	
Графічний планшет	

3●. Підпишіть назви пристроїв уведення даних.

а) _____ б) _____ в) _____ г) _____

д) _____ е) _____

4●. Підпишіть назви пристроїв виведення даних.

а) _____ б) _____ в) _____ г) _____

5●. Укажіть носії даних для наведених пристроїв зберігання даних.

Пристрій	Носій даних
Накопичувач на жорстких магнітних дисках	
Пристрій для роботи з оптичними дисками	
Флешнакопичувач	

6*. Запишіть, користувачі яких професій використовують у своїй діяльності зазначені пристрої для роботи з даними.

Пристрій	Користувач	Для яких потреб
Диктофон		
Калькулятор		
Мобільний телефон		
Фотокамера		
GPS-навігатор		

Підбиваємо підсумки

Упишіть відповіді на запитання:

Що нового я дізнався/дізналась? _____

Про що хочу дізнатися більше? _____

Що я не зрозумів/не зрозуміла? _____

Що я буду використовувати? _____

Оцініть свої досягнення, поясніть свої результати:

Очікувані результати навчання	Самооцінка
Я можу розрізняти пристрої комп'ютера залежно від інформаційних процесів, які вони реалізують	
Я розрізняю пристрої для введення графічних, текстових, звукових даних	
Я можу навести приклади використання принтерів у різних сферах діяльності людини	
Я можу пояснити, чому використовують різні типи маніпуляторів, клавіатур для введення даних	
Я можу навести приклади значень властивостей сучасних моніторів	
Я можу визначити, який засіб для зберігання даних мені потрібно використовувати для перенесення даних від одного комп'ютера до іншого	
Я цікавлюся інноваційними розробками пристроїв комп'ютера	